

Mroczkowski, Ireneusz

Dwudziesty ósmy tom "Studiów Płockich"

Studia Płockie 28, 13-16

2000

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DWUDZIESTY ÓSMY TOM „STUDIÓW PŁOCKICH”

Przeżywanie Roku Jubileuszowego jest łaską. Nie tylko poszczególni chrześcijanie odpowiadają za wykorzystanie tej łaski. Wspólnoty diecezjalne i parafialne także są wezwane do oczyszczania pamięci, uaktualnienia struktur, zastanowienia się nad nowymi zadaniami. Niezastąpioną rolę mają do odegrania wyższe uczelnie katolickie i seminaria duchowne. W Wyższym Seminarium Duchownym w Płocku świadomość jubileuszowa owocowała w formacji duchowej, rozwiniętym ruchu pielgrzymkowym i refleksji naukowej.

Część naszej refleksji naukowej pragniemy przekazać w XXVIII tomie „Studiów Płockich”. Jako autorzy zawartych tu artykułów włączamy w Wielki Jubileusz ponad czterechsetletnią tradycją istnienia naszego Seminarium. Jesteśmy ożywiani wolą trwania w Kościele i jako Kościół. Dlatego cieszymy się z 15 lat posługiwania biskupiego Ks. Bpa Romana Marcinkowskiego i Jemu dedykujemy niniejszy tom „Studiów Płockich”. W ten sposób tradycja powszechna i lokalna wzajemnie się ożywiają. Świadomość tego nakazuje nam nie tracić nic z przeszłości oraz być wrażliwymi na wyzwania teraźniejszości oraz nadchodzących lat. Dlatego prezentujemy w niniejszym tomie – oprócz prac historycznych – artykuły na temat współczesnych problemów teologicznych, moralnych i pastoralnych.

W części teologicznej otwiera „Studia Płockie” artykuł ks. Cz. Rychlickiego, poświęcony symbolice Roku Jubileuszowego (*Symbolika Roku Jubileuszowego*). Przy okazji refleksji nad świętymi znakami Jubileuszu, Autor wprowadza nas w ciekawą problematykę symbolu. Religijna treść symbolu nie tylko się nie dezaktualizuje, ale staje się twórczym partnerem dla dyskusji ze współczesną antropologią filozoficzną i kulturą. Religijny symbol ma wiele do powiedzenia człowiekowi nadchodzącego wieku.

Podobnie jest z tajemnicą Ducha Świętego. Niezastąpiona jest Jego rola w otwieraniu na pełnię życia w Chrystusie. Działający w Kościele i sprawowanych w nim czynnościach liturgicznych Duch Święty, „żywa pamięć Kościoła”, aktualizuje Paschalne Misterium Chrystusa. Na tym właśnie polega najgłębszy sens liturgii chrześcijańskiej. Tę prawdę, w kontekście Roku Jubileuszowego, przypomina nam ks. D. Brzeziński w artykule zatytułowanym *W poszukiwaniu teologicznego sensu liturgii. Refleksje na 2000-lecie chrześcijaństwa*.

Wysłuchani w odradzające się – także w naszym Kościele – powołanie charyzmatyczne, Duchowi Świętemu poświęcamy kolejne dwa artykuły. Ks. W. Turek omawia pierwszy w dziejach teologii traktat o Duchu Świętym („*Wierzimy w Ojca i Syna i Ducha Świętego*”: *bóstwo i pochodzenie Ducha Świętego w ujęciu św. Bazylego Wielkiego* [† 379]). Bazyl Wielki pisał swój traktat w okresie krystalizowania się nauki o Duchu Świętym. Podjął wiele niejasnych kwestii dotyczących trzeciej Osoby Trójcy Świętej.

Z dzisiejszej perspektywy tajemnica Ducha Świętego odsłania się także w sprawdzonych historycznie skutkach. Są nimi sakramenty; jeden z nich omawia ks. C. Bodzon (*Sakrament Bierzmowania aktualizacją daru Pięćdziesiątnicy Paschalnej*). Pokazując związek sakramentu bierzmowania z Paschą Jezusa Chrystusa, Autor podkreśla działanie Ducha Świętego w innych sakramentach. W ten sposób Duch Święty sprawia, że Pascha Chrześcijańska jest przemianą losu każdego człowieka i całych społeczeństw. Przyjęcie daru Ducha Świętego niesie dar pokoju mesjańskiego, który w nadchodzącym wieku jest nie mniej potrzebny niż był dotychczas.

Na sakrament Eucharystii spogląda z perspektywy patrystycznej ks. L. Misiarczyk (*Ewangeliczny tekst ustanowienia Eucharystii według świadectwa 1 Ap 66, 3 Justyna Męczennika*). Autor zastanawia się nad tym, jakich tekstów ewangelicznych o ustanowieniu Eucharystii używano do jej celebracji w II w. Problem jest ciekawy nie tylko ze względu na dostrzeganie podstawowej ciągłości liturgicznej żywotnego dla Kościoła sakramentu. Przy okazji przypomina się cytaty z Ewangelii Synoptycznych w dziełach Ojców Apostolskich (*Didache, 1 List do Koryntian Klemensa Rzymskiego, Listy Ignacego Antiocheńskiego, pisma Polikarpa ze Smyrny, Pasterz Hermasa, Listy do Diogeneta i List Barnaby*). Obcowanie z tymi tekstami nie tylko pokazuje troskę pierwszych chrześcijan o przekazanie w sposób niezmienny nauczania Jezusa, ale przede wszystkim zanurza nas w tradycji, przybliża ją naszej świadomości i pogłębia codzienne sprawowanie Eucharystii.

Z kolei ks. W. Bytner przybliży nam nowotestamentalną perykopę o uzdrowieniu opętanego z Kafarnaum w świetle analizy pragmatycznej, która stawia sobie za cel odkrywanie „intencji” oddziaływania tekstu biblijnego (*Perykopa o uzdrowieniu opętanego z Kafarnaum [Mk 1,21-28] w świetle analizy pragmatycznej*).

Odnawianiu pamięci towarzyszy w naszych płockich warunkach ciągle przywoływanie płockich męczenników II wojny światowej: abpa Antoniego Juliana Nowowiejskiego i bpa Leona Wetmańskiego. Ich dar męczeństwa dla Kościoła Płockiego musi mobilizować naszą religijność. W żadnym wypadku nie można poprzestać na odnotowaniu beatyfikacji, dokonanej przez Jana Pawła II w Warszawie 13 czerwca 1999 r. Potrzebne jest ciągle przypomnienie ich życia (ks. D. Majewski, *Błogosławiony Arcybiskup A. J. Nowowiejski (1858-1941). Sylwetka Ojca Diecezji*). Jeszcze ważniejsze jest uświadamianie sobie sposobów wypełniania ich testamentu duchowego. Dlatego wdzięczni jesteśmy ks. W. Góralskiemu (*Beatyfikacja Biskupów Męczenników wyzwaniem dla Kościoła Płockiego*) za wyli-

czenie płaszczyzn naszej chrześcijańskiej odpowiedzi na dar męczeństwa wybitnych postaci naszego Kościoła. Biskupi Męczennicy mają wiele do powiedzenia wszystkim pracującym w Seminarium, księżom proboszczom, księżom wikariuszom i osobom świeckim. Warto się więc wsłuchać w ich przesłanie.

Realizacja tego przesłania dokonuje się w zmienionych warunkach. Dokładna analiza współczesnej sytuacji społeczno-moralnej jest koniecznym warunkiem wszelkiego działania duszpasterskiego. Cieszymy się więc, że ks. J. Mariański udostępnił nam referat, wygłoszony 1 marca 2000 r. na plenarnym posiedzeniu Komitetu Socjologii PAN (*Kondycja moralna społeczeństwa polskiego: hipotezy wstępne*). Jakkolwiek każdy z nas ma swój sąd na temat kondycji moralnej Polaków, to warto zapoznać się z badaniami socjologów. Zwracają oni uwagę na wzrastającą autonomię jednostki w sferze przekonań i decyzji, indywidualizm wyrażający się poczuciem prawa do bycia sobą, zwłaszcza wobec wszelkich mechanizmów kontrolnych, tolerancję w ocenianiu innych ludzi oraz relatywizację ocen, powiązaną z pluralizmem aksjologicznym.

Niezmienna pozostaje jednak wrażliwość na potrzebę miłości. Dotyczy to szczególnie ludzi cierpiących. Dlatego niezawodną drogą Kościoła pozostaje organizowanie pomocy dla osób potrzebujących szczególnej opieki. Ks. R. Jaworski i ks. A. Ners pokazują możliwości pracy z ludźmi upośledzonymi umysłowo w ramach ruchu „Wiara i Światło” (*Wpływ ruchu «Wiara i Światło» na rozwój religijny osób z upośledzeniem umysłowym*). Artykuł stwarza dobrą okazję do zapoznania się z samym ruchem „Wiara i Światło”, a ponadto zawiera wiele niezbędnych dla każdego duszpasterza informacji na temat rozwoju religijnego ludzi z upośledzeniem umysłowym. Zważywszy, że w każdej parafii znajdują się takie osoby, a wspólnoty „Wiara i Światło” w naszej diecezji są zaledwie trzy, musi rodzić się pytanie, kto i w jaki sposób troszczy się o rozwój religijny tych ludzi.

Pytanie to trzeba stawiać szczególnie w Seminarium Duchownym, gdzie wychowujemy przyszłych kapłanów. Formacja seminaryjna musi uwzględniać mentalność ludzi młodych, ale zakorzenia się we właściwie rozpoznanych darach naturalnych. Wszystkich, którzy interesują się seminaryjną drogą wychowania, zachęcamy do przeczytania artykułu ks. I. Mroczkowskiego (*Seminarium – dom ludzi radosnych*). Zwracamy uwagę na ten artykuł zwłaszcza zastanawiającym się nad życiem kapłańskim. W żadnym razie nie musi to być życie smutne. Powołanemu do kapłaństwa człowiekowi nie odbiera się w Seminarium naturalnych zdolności rozwojowych, ale odkrywa głębię duchowości broniącej przed zwątpieniem, powierzchownością doznań i niepokojem o przyszłość. Seminarium nie chce wychowywać księży dowcipnisów i klaunów, ale ludzi z rozpromienionym obliczem, radośnie idących przez świat.

Taki model wychowania w plockim Seminarium niewątpliwie nie jest nowością. Materiały zebrane w historycznej części „Studiów Płockich” wyraźnie to potwierdzają. Nasi seminarzyści i księża zdali egzamin ze swego kapłaństwa i człowieczeństwa podczas ostatniej wojny światowej. Z okazji 60 rocznicy zajęcia gmachów seminaryjnych drukujemy artykuł ks. M. Grzybowskiego (*W 60. rocznicę*

zajęcia Seminarium Duchownego w Płocku przez władze niemieckie). Wszyscy znający nasze Seminarium, w tym przede wszystkim księża, z dużym zainteresowaniem przeczytają o tym, co w znajomych salach urządzili Niemcy, jak zmienili nie tylko ich przeznaczenie, ale jakiego ducha wpuścili do naszej Uczelni.

W części historycznej ks. D. Kisiel syntetycznie przedstawia recepcję reformy trydenckiej w diecezji płockiej. Autor śledzi uchwały potrydenckich synodów diecezji płockiej, podkreślając aspekty reformy w stosunku katolików do Żydów i hereetyków, w dziedzinie kaznodziejstwa, katechizacji, sakramentów św. Niejako uzupełnieniem tej problematyki jest kwestia nauczania, którą podkreśla ks. T. Kozłowski, omawiając Synod zwołany przez bpa A. S. Kostkę Załuskiego w 1733 r. (*Problematyka nauczania w statutach synodu biskupa Andrzeja Stanisława Kostki Załuskiego*).

W dziale *Opracowania i recenzje* – oprócz recenzji i omówień – zamieszczamy zapis konferencji p. L. Rutowskiej na temat duchowości świeckich konsekrowanych (*Model duchowości świeckich konsekrowanych*). W ten sposób pragniemy zwrócić uwagę nie tylko na określoną grupę osób, żyjących w Instytutach Świeckich, ale podkreślić niezwykłą wagę szukania nowych form służenia Chrystusowi. Nowy wiek wymaga nowego spojrzenia. Wierzmy, że lektura XXVIII tomu „Studiów Płockich” pomoże naszym czytelnikom dojrzeć nowe, docenić tradycję i twórczo żyć w terażniejszości.

Ks. Ireneusz Mroczkowski